

azok a kölcsönösen előnyös kapcsolatok, amelyeket a háború végének közeledtével mindinkább mentségeket kereső különböző magyar hivatalos személyekkel létesítettek. Ezek között volt Szentandrassy András, az óbudai téglagyári tábor parancsnoka és Lulay Leó László százados, Ferenczy munkatársa. Az utóbbival sokszor Görög Vera – Görög Frigyes lánya – útján érintkeztek, aki akkoriban ugyancsak kapcsolatban állt a Nemzetközi Vöröskereszttel.

A főváros szovjet ostroma idején a nyilas hordák számos alkalommal próbáltak meg behatolni az üvegházba, részben élelemért, részben hogy kielégítsék öldöklési vágyukat. Néhányszor sikerült rábeszélni őket a békés távozásra, máskor viszont az udvaron várakozó tömegbe lőttek. Egyik ilyen betörésükkor négy zsidót öltek meg, köztük Scheiber Sándornak, az Országos Rabbiképző Intézet háború utáni igazgatójának az édesapját, Scheiber Lajos rabbit. A Vadász utcai üvegház áldozatai között volt Weisz Arthur is, akit állítólag cselrel vitt magával Fábry Pál főhadnagy, és sohasem tért vissza, valamint Simcha Hunwald (Kühne János), akit 1945. január 6-án agyonlőttek.²⁵¹

Céljaik megvalósítása érdekében a Haluc tagjai kapcsolatot tartottak fenn a kicsiny és laza nem zsidó ellenállási szervezetekkel. Ellátták ezeket a szervezeteket mindenfajta hamis irattal, amire szükségük volt, azok pedig fegyvert adtak és alkalmi menedéket nyújtottak nekik. A Haluccal együttműködő egységek között volt egy Van der Walles (vagy Van-der-Vas) nevű holland katonatiszt vezette hadifogolycsapat, benne német táborokból megszökött, nagyjából holland és brit tisztekkel. (Ennek a csoportnak a közreműködésével mentették meg a *halucok* Nussbecher Joelt.) A *halucok* kapcsolatban álltak a Demény Pál parancsnoksága alatt működő kommunista ellenálló csoporttal, valamint a Kádár Iván főhadnagy, illetve Fábry Pál képviselte németellenes katonai és polgári csoportokkal is.²⁵² A nem zsidó ellenállási szervezetek működése sajnos nem volt igazán eredményes, ami a *halucakciók* körét és jellegét is behatárolta. Ugyancsak negatív tényezőként hatott a lakosság általános passzivitása, ami összefüggött a keresztény egyházak magatartásával.²⁵³

Jegyzetek

1. A képviselőházban 1940. november 26-án például az antiszemita Matolcsy Mátyás követelte a zsidók eltávolítását Magyarországról. *Képviselőházi Napló*, Bp., 8. 160. ülésnap, 851. o.; idézi *FÁA*, 1:XXXVII. o.

2. Lásd Ferenczy László csendőr alezredes (19–22. fejezet), valamint Baký László és Endre László jelentéseit (25. fejezet). Tipikus példaként lásd Takács Ferenc csendőr őrmester Ferenczy Lászlónak küldött, 1944. június 25-i jelentését, amely a szolnoki deportálásokról szól. (A dokumentum másolata a szerző birtokában.)